

фактори бою, як змінюється їх активність і поведінка у різних видах бою, при застосуванні противником тих чи інших видів зброї, засобів інформаційно-психологічного впливу, якими є наслідки бойового стресу і бойової психічної травми, як впливають на взаємовідносини воїнів забобони і чутки, на які девіантні вчинки здатні його підлеглі, за допомогою яких методів можна зробити їх психологічно сильнішими, впевненішими, ефективнішими в бойових умовах.

На досвіді багатьох війн психологи констатують, що у складних ситуаціях бою весь підрозділ шукає підтримки в офіцера, а командирів нема в кого шукати їй. Офіцер може сподіватися тільки на себе. Перед лицем небезпеки солдати інстинктивно звертаються до нього, і якщо він проявить хоч найменшу розгубленість, їх бойовий дух ослабне [1; 2].

Науковець Боринг Е. стверджує: «Вся увага підлеглих у критичний момент прикута до командира, на його обличчі не повинні відобразитися ні сумніви, ні страх. Коливання командира – коливання підлеглих, страх командира – втеча батальйону. Командир, не вигравши битви в собі, не має права вступати в бій взагалі» [3, с. 28].

Військовий психолог Мамишули Б. говорить, що на полі бою керівник – це людина дії, а не розмірковування. Дією він підпорядковує волю. Загальна тверда воля, виразником якої є командир, дає всім можливість діяти планомірно та впевнено, підвищувати особисту твердість, стійкість та ресурси відповідно до обстановки. Слабка воля командира позбавляє підлеглих стійкості, руйнує планомірну рівномірність дій, розбиває духовні сили і матеріальні засоби боротьби, створює безлад [2].

Отже, командир є важливою управлінською одиницею керування військовим колективом в бою. Ефективність ведення бою залежить від особистості командира підрозділу, який має розвивати в собі такі особистісні якості як: військову компетентність, працьовитість, здатність брати на себе відповідальність і приймати швидкі та ефективні рішення, саморегуляцію, справедливість, педагогічні здібності. Одним з найважливіших обов'язків командира у бойовій обстановці є зміцнення дисципліни, що являє собою згуртування підлеглих навколо військового обов'язку і необхідності якісного виконання бойового завдання. Поєднання вмілого управління підлеглими та зрілості бойового колективу забезпечують перемогу в сучасному бою.

Список використаних джерел

1. Коупленд Н. Психология и солдат / Н.Коупленд. – М.: Воениздат, 1991. – 132 с.
2. Макшанов С.И. Военная психология. Способность к работе с людьми: психологический анализ. – Л.: Изд. ЛВВПУ ПВО, 1991. – 36 с.
3. Сысоев В. В. Теоретические основы психологии управления / И. В. Сысоев, В. В. Сысоев. – М.: Изд-во СГУ, 2006. – 394 с.
4. Ягунов В. Г. Військова й соціальна психологія / В. Г. Ягунов. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2000. – 522 с.

Лелюх Людмила Михайлівна

Торговельно-економічний коледж

Київського національного торговельно-економічного університету

ПРОДУКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ ВИПУСКНИКІВ КОЛЕДЖІВ

Розвиток демократичних тенденцій в Україні потребує нової філософії вищої школи, яка б увібрала в себе найкращі здобутки як світової, так і вітчизняної наукової думки. Її основними характеристиками мають виступати нове розуміння якості освіти, нові підходи до розвитку особистості студента, нові освітні стандарти. Технологія продуктивного навчання передбачає навчання студентів на основі практичного професійного досвіду. Продуктивне навчання націлене на набуття студентами професійних умінь і навичок, ініціює особистісне зростання та індивідуальний розвиток і взаємодію, самовизначення і самореалізацію. Як освітній процес продуктивне навчання реалізується в рамках індивідуального шляху, що являє собою послідовність кроків, де кожний крок має певний результат, оскільки є продуктивно орієнтованою діяльністю в реальних життєвих ситуаціях. Принцип продуктивності дає освіті можливість бути не просто особистісно орієнтованою, а стати повною мірою індивідуальною. Продуктивна освіта передбачає відновлення змісту навчання з орієнтацією на «ключові

компетентності», оволодіння якими дозволить студентам вирішити різні проблеми в професійному, соціальному, повсякденному житті.

Компетентний – означає знаючий, обізнаний у певній галузі; що має право за своїми знаннями або повноваженнями робити або вирішувати що-небудь, судити про щось. Часто змішують поняття «компетенція» та «компетентність». Компетенція – це коло повноважень якої-небудь установи або особи; коло питань, у яких дана особа має знання, досвід.

До ключових компетентностей випускника коледжу можна віднести: пізнавальну компетентність (навчальні досягнення, інтелектуальні завдання, уміння навчатися та оперувати знаннями); особистісну компетентність (розвиток індивідуальних здібностей і талантів, обізнаність у власних сильних та слабких сторонах); самоосвітню компетентність (здатність до самонавчання, організація власних прийомів самоосвіти, відповідальність за рівень власної самоосвітньої діяльності, гнучкість застосування знань, умінь, навичок в умовах швидких змін, постійний самоаналіз, самоконтроль за власною діяльністю); соціальну компетентність (співпраця, робота в команді, комунікативні навички, ціннісні орієнтації, вміння визначати особисті ролі в суспільстві, культура між особистісних відносин); творчу компетентність (здатність до виявлення і постановки проблем, здатність до висловлювання різноманітних ідей, гнучкість та оригінальність ідей, здатність удосконалювати об'єкт, здатність до аналізу і синтезу); здоров'я особистості (клінічне, фізичне, психічне). Випускник коледжу, який наділений всіма перерахованими компетентностями – це результат саме продуктивного навчання.

Продуктивне навчання – це навчання на основі продуктивної діяльності в реальних (а не навчальних) соціальних ситуаціях, особистісного досвіду студентів і здатності досягати важливого результату як для себе, так і для інших, для суспільства. Цілі (результати) продуктивного навчання полягають у: створенні комплексу оптимальних умов для розвитку особистості студента; створенні умов для розумової діяльності молодшої людини; створенні в навчально-виховному процесі цілісної системи знань, вмінь та навичок; набутті студентами професійних та життєвих умінь, що ініціюють особистісне зростання та індивідуальний розвиток, між особистісне спілкування, взаємодію та самовизначення; отриманні конкретного продукту в результаті самостійної предметної діяльності студента згідно із загальними вимогами навчання; чіткій націленості на реальний, конкретний кінцевий продукт, створений студентами в рамках навчально-пізнавальної діяльності під час опанування предмета; формуванні у студентів необхідних, дієвих, міцних, постійно актуальних знань та вмінь; організації мотивованого, самостійного практично орієнтованого навчання; орієнтації на практичне досягнення успіхів у самоосвітній діяльності; допомозі молодій людині у формуванні вселюдських якостей, сприянні її саморозвиткові, засвоєнні вміння жити в сучасному альтернативному світі; спрямованості навчання на завершальний, цілісний результат і практичну самореалізацію кожного студента. До основних принципів продуктивного навчання відносять: служіння студенту; глибоке знання природи студента, як підрастаючої людини, законів її розвитку і виховання; демократизацію; гуманізацію; національний характер; вільний вибір; самоосвіту; індивідуальність; продуктивність; результативність.

Продуктивне навчання базується на співпраці викладача і студента, їх взаємодії та взаємодопомоги. Викладач має бути: наставником; співробітником; помічником; компетентним консультантом-універсалом; особистим радником, вчителем життя; науковим керівником індивідуального проекту; менеджером; партнером у плануванні, аналізі й оцінці навчання; співрозмовником; організатором навчання; посередником між особистістю, студентським колективом та засобами інформації; керівником групи; координатором. Але при продуктивному навчанні не менш важливою є позиція студента по відношенню до самого себе. Студент повинен позиціонувати себе, як: суб'єкта діяльності; дослідника проблем; студента-творця; співрозмовника; студента-споживача освітянських послуг; самостійного утримувача знань; створювача умов для саморозвитку у взаємодії з педагогом; рецензента; проектувальника свого життя. Що ж виступає освітнім продуктом студента? До освітніх продуктів студентів відносять: навчання; гіпотези, дослідження, твори, правила, комп'ютерні

програми тощо; установки студентів: поліпшити, досягти, зберегти, взаємодіяти, вдосконалювати; працю: результативну, плідну, обмірковану; відкриття (суб'єктивно нове знання); знання, навички, досвід, ідеї, практичний результат; науково-дослідницькі роботи; експериментальні вправи тощо. З усього перерахованого вище можна сконструювати модель компетентного студента та випускника коледжу (табл. 1).

Таблиця 1

Модель компетентного студента та випускника коледжу

Моделі, що відтворюють повноцінне життя студента зараз (сфери самовизначення)	Моделі, що відтворюють спрямованість особистості випускника в майбутньому (сфери самовизначення)
Студент	Випускник
<ul style="list-style-type: none"> • громадянин Батьківщини; • професійно самовизначається; • мешканець конкретного населеного пункту; • член підліткової, молодіжної співдружності; • творча індивідуальність; • додержується здорового способу життя; • культурно відпочиває. 	<ul style="list-style-type: none"> • професійно компетентний; • безперервно займається самоосвітою; • учасник суспільно-політичного життя; • має певний сімейний стан.

Більш детальний аналіз основних пріоритетів продуктивного навчання в коледжах у наступних публікаціях.

Герасименко Людмила Борисівна

Кандидат педагогічних наук, доцент

Рівненський інститут

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

АНАЛІЗ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НЕУСПІШНОСТІ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

У сучасних умовах навчальна діяльність повинна формувати не лише систему знань, практичних вмінь та навичок, а й комплекс компетенцій, притаманних особистості: соціальних, полікультурних, комунікативних, інформаційних, саморозвитку та самоосвіти. Неуспішність учнів у навчанні перешкоджає процесу формування, розвитку особистості та є гострою проблемою сучасної школи, що викликана багатьма чинниками. Серед них психологічні є, по за сумнівом, домінуючими.

Окреслену проблему досліджували: Ю. К. Бабанський, Н. П. Волкова, О. Д. Главінська, З. І. Калмикова, Н. О. Менчинська, Л. С. Славина, М. М. Фіцула та ін. Наукові праці не характеризуються змістовою єдністю у розумінні того, хто є неуспішним учнем. Ми розглядаємо неуспішність у навчанні як невідповідність підготовки школярів вимогам змісту освіти, що фіксується через значний проміжок часу навчання (вивчення розділу, наприкінці чверті, семестру, навчального року).

За даними Н. П. Волкової, загалом, приблизно 12,5% учнів мають труднощі у освітньому процесі. Актуальність проблеми зумовила мету нашого дослідження – вивчення психологічних чинників неуспішності школярів підліткового віку. Гіпотезою дослідження стало припущення про те, що існує зв'язок між успішністю навчання підлітків і рівнем їх інтелекту, креативності, мотивації до успіху в діяльності, рівнем самооцінки та тривожності. Саме у підлітковому віці колізії особистісного становлення породжують проблеми у взаєминах, дискомфорт соціо-